

DE MOSSEN VAN DE REGTE HEIDE EN HET RIELS LAAG

Mossenwerkgroep KNNV- afd. Tilburg

De inventarisatie heeft plaats gevonden tussen november 2014 en juli 2016.

Aan de inventarisatie hebben meegewerkt

Henk Backx
Margriet Bekking
Kees van Kessel
Maarten Mandos
Peter van Ruth
Hans Schoorl

september 2016

INLEIDING

De mosseninventarisatie van de Regte Heide en het Riels Laag heeft bijzondere groeiplaatsen van zeldzame mossen opgeleverd. De highlights staan hieronder kort beschreven, met als voornaamste leidraad de Rode Lijst-soorten. Zie voor de globale ligging van de groeiplaatsen de nummering op bijgevoegd kaartje. In totaal zijn er in het onderzochte gebied, verdeeld over tien kilometerhokken, 153 taxa aangetroffen, waarvan er 18 vermeld staan op de Rode Lijst.

Aantal taxa: 153

Hauwmossen 1,

Levermossen 35,

Bladmossen 117, waaronder Veenmossen 11

De Halve Maan (2), een zuur, voedselarm ven omgeven door naaldbossen

Inventarisatiegebied Regte Heide en Riels Laag. Het onderzochte deel ligt binnen het grijze kader. Belangrijke groeiplaatsen van mossen weergegeven met rode cijfers.

1 Halve Maan, zuidelijk deel met dijkje in het ven.

De oude, hoge horsten van pijpenstrootje en pitrus langs de zuidkant van het dijkje zijn bijzondere
groeiplaatsen voor RL-mossoorten als

Cephalozia connivens, Glanzend maanmos (Kw),

Cephalozia macrostachya, Aarmaanmos (Be),

Gymnocolea inflata, Broedkelkje (Kw),

Odontoschisma sphagni, Veendubbeltjesmos (Kw).

Sphagnum molle, Week veenmos (Kw),

Bovendien vonden we er rijk kapselende *Campylopus pyriformis*, Breekblaadje.

2 Halve Maan, noordelijk deel, venoevers met steile kanten.

Hier groeien veel veenmossoorten, waaronder RL-soorten als

Sphagnum compactum, Kussentjesveenmos (Kw),

Sphagnum molle, Week veenmos (Kw),

Sphagnum tenellum, Zacht veenmos (Kw), daarnaast ook

Cephaloziella rubella, Rood draadmos (Be)

Gymnocolea inflata, Broedkelkje (Kw),

Warnstorfia exannulata, Geveerd sikkeltmos (Kw).

Tijdens de mosseninventarisatie vonden we er ook een groeiplaats van Grote veenbes.

3 Vochtige heide met kleinschalige plagplekjes, groeiplaats van o.a. Beenbreek, Moeraswolfsklauw,
Veenbies en Klokjesgentiaan.

In de vochtige heide met veel snavelbiezen troffen we de volgende RL-mossoorten:

Sphagnum compactum, Kussentjesveenmos (Kw),

Sphagnum molle, Week veenmos (Kw),

Sphagnum tenellum, Zacht veenmos (Kw),

Straminergon stramineum, Sliertmos (Kw)

Glanzend veenmos (4) groeit als kussen over oude dophei

4 Natte laagte met veel microreliëf in de randzone door oude hoge Beenbreek-horsten die in een halve kring rond het diepste deel staan. Daar omheen bevindt zich een zone met veel veenmos en Dophei. Deze zone van Beenbreek, veenmos en Dophei is globaal vijf meter breed en vormt een zeer bijzondere groeiplaats van zeldzame levermossen. De bulten zijn overgroeid door koepels van o.m. *Sphagnum subnitens*, Glanzend veenmos (Kw), met zeldzame levermossen zoals *Cephalozia macrostachya*, Aarmaanmos (Be) en *Cladopodiella fluitans*, IJl stompmos (Be). Op verschillende plaatsen zitten er nesten van steekmieren in deze moskoepels. Het diepere middengedeelte wordt vooral gedomineerd door Pijpenstrootje en Waterveenmos en is voor mossen minder belangrijk.

Beenbreekzone van 3 m breed rond laagte (4)

5 Dal van de Poppelsche Leij, Krombeemden

Recente natuurontwikkeling op voormalige weidegrond. Groeiplaats van onder meer *Drepanocladus polygamus*, Goudsikkelmos (Kw), naast *Didimodon fallax*, Kleidubbeltandmos en *Didymodon tophaceus*, Stomp dubbeltandmos, beide met sporenkapsels. Beide dubbeltandmossen wijzen op een basisch milieu ter plaatse.

6 Droge heide

Op het hoge deel van de hei groeit op enkele schraal begroeide plekje

Lophozia ventricosa, Gewoon trapmos (Kw)

Mogelijk is de bodem hier en daar wat meer open door de lichte begrazing. Tegen onze verwachting in zagen we op de droge hei ook hier en daar Klokjesgentiaan en Veenbies.

7 Kwelplek op de grens van de heide en het Riels Laag zuid/dal van de Lei

Negen veenmossoorten dicht bij elkaar, waaronder

Sphagnum papillosum, Wrattig veenmos (Kw),

Sphagnum subnitens, Glanzend veenmos (Kw),

Sphagnum tenellum, Zacht veenmos (Kw).

Er groeit vreemd genoeg ook *Pellia endiviifolia*, Gekroesd plakkaatmos, waarschijnlijk een aanwijzing dat hier kalkverrijking plaatsvindt door lokale kwel. Vlak erbij zien we een zuurminnend levermos, *Cephaloziella connivens*, Glanzend maanmos (Kw).

8 Riels Laag noord, oevers onder maaibeheer (kmhok 129-391)

Veel veenmossoorten, waaronder RL-soorten als

Sphagnum compactum, Kussentjesveenmos (Kw),

Sphagnum molle, Week veenmos (Kw),

Sphagnum subnitens, Glanzend veenmos (Kw), en ook

Warnstorfia exannulata, Geveerd sikkemos (Kw)

In ondiepe poelen groeit ook veel Loos blaasjeskruid, Moerashertshooi en Duizendknoopfonteinkruid.

9 Riels Laag noord, oevers onder maaibeheer (kmhok 129-392)

Sphagnum papillosum, Wrattig veenmos (Kw),

Sphagnum subnitens, Glanzend veenmos (Kw), en ook hier

Warnstorfia exannulata, Geveerd sikkemos (Kw).

Verrassende plantengroei dicht langs de oostoever met o.a. Galigaan en Moeraszoutgras. Daarnaast vrij veel Draadzegge.

Gecontroleerd branden van de hei ten oosten van het Rietven, februari 2015

10 Slenk op de hei

Enkele RL-veenmossen op de rand van de slenk, als *Sphagnum compactum*, Kussentjesveenmos (Kw), en *Sphagnum tenellum*, Zacht veenmos (Kw).

Iets verderop op een brandplek staat *Cephaloziella divaricata*, Gewoon draadmos met sporenkapsels, een niet alledaags verschijnsel.

11 Aanplantbosje met jonge eiken

Nog dunne stammetjes met een soortenrijke begroeiing van epifytische mossen, waaronder *Cololejeunea minutissima*, Dwergwratjesmos, twee soorten iepenmos en drie soorten boomvorkjes, Blauw, Bleek en Ruig boomvorkje. De laatste, *Metzgeria temperata*, staat op de Rode Lijst als Gevoelig.

Gemaaide oever van het Riels Laag noord met veel veenmossen

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Er bestaan twee mosseninventarisaties van de Regte Heide en het Riels Laag, periode 1997/1999 en 2014/2016. In 1999 is door Chris Buter het verslag gepubliceerd van een inventarisatie van de Regte Heide en omgeving door de Mossenwerkgroep KNNV afd. Tilburg. Dit biedt ons na zeventien jaar de gelegenheid om de gegevens van tien kilometerhokken ter vergelijking naast elkaar te leggen. We kijken naar de overeenkomsten en verschillen met de mosflora van toen in hetzelfde gebied. Na 2000 is er veel veranderd door het afplaggen en herstellen van grote delen van het Riels Laag. Dat wordt weerspiegeld in de waarnemingen.

De vergelijkingstabel van beide mosseninventarisaties laat een paar duidelijke trends zien.

Enkele opvallende conclusies na het vergelijken van beide inventarisaties

- rond 1999 zijn slechts weinig soorten epifytische mossen vertegenwoordigd. Doordat de belasting van de lucht met zwaveloxiden hierna sterk is afgenomen, groeien er anno 2016 veel meer schorsbewonende epifyten op bomen. Kijk naar de haarmutsen en kroesmossen, resp. *Orthotrichum* en *Ulota*. Deze trend is landelijk al jaren aan de gang. Ook een epifyt als Bleek boomvorkje is inmiddels algemeen en wordt in 8 van de 10 kilometerhokken gezien, in 1999 was hij nog nergens. Hetzelfde geldt voor Helmroestmos, Knikkersterretje en Gewoon schijfjesmos
- veenmossen zijn in het gebied duidelijk toegenomen. In soortenaantal van zeven naar elf, en vrijwel zeker ook in hoeveelheid. Onder meer op de rechteroever van het Riels Laag, waar de flank van de heide overgaat in het beekdal. Daar zijn maar liefst vier RL veenmossen bij gekomen. Dat is vrijwel zeker te danken aan de verbetering van het Riels Laag rond het jaar 2000 en daarna.
- op delen van de geplagde droge heide groeien nu knikmossen en smaragdsteeltjes (*Bryum*, resp. *Barbula*). Waarschijnlijk op plekken waar kalk is toegediend, want het zijn kalkminnende soorten die in een zuur milieu niet gedijen.
- de zeldzamere levermossen die bij zuur en voedselarm veen horen zijn deels in beide perioden aangetroffen, zoals Aarmaanmos, Gewoon- en Grof draadmos, IJl stompmos, Broedkelkje en Veendubbeltesmos. Andere alleen in de eerste periode, zoals Gewoon spinragmos en Echt vleugelmos, weer andere alleen in de tweede periode, zoals Glanzend maanmos, Rood draadmos en Gewoon trapmos. Vermoedelijk is bij het inventariseren de trefkans van deze zeldzame soorten nogal klein, dat zou dergelijke 'verschillen' goed kunnen verklaren. Waarschijnlijk zijn al die soorten de hele tijd wel aanwezig geweest op vochtige heidegedeelten, zowel rond 1999 als nu.
- *Overige conclusies*: De Halve Maan (1,2): de oeverzones en vooral het dijkje tussen de vennen, zijn rijke groeiplaatsen voor bijzondere RL-mossen behorend bij zuur veen.
- Vochtige heide bij De Zes Blokskes (3,4): kwetsbare en bijzondere groeiplaatsen voor zeldzame veenmossen en levermossen (3: kleinschalig plagwerk). Bij 4 is dit waarschijnlijk te danken aan een jarenlange ontwikkeling, waarbij de seizoenmatige waterstandfluctuaties zorgen voor veel microreliëf. Een randzone met horsten van beenbreek, pijpenstrootje en dophei met veel veenmossen en levermossen die boven het winterpeil uitgroeien. In verband met de RL-status van IJl stompmos en Aarmaanmos (allebei Bedreigd) is het niet aan te bevelen om bij locatie 4 machinaal te gaan plaggen of fors in te grijpen.
- Riels Laag zuid (7) bijzondere kwelzone op de grens van heide en beekdal. Verschillende veenmossen en levermossen met RL-status Kwetsbaar.
- Riels Laag noord (8,9): het maaien van de oeverzone lijkt voor veel mossen gunstig uit te pakken

Leeswijzer tabel:

Staat de wetenschappelijke naam gewoon in zwart op wit genoteerd dan is de soort in kwestie in beide inventarisaties waargenomen. Staat de naam in zwart op een zeeegroene ondergrond, dan is de soort alleen in 1999 gezien. Is de tekst blauw, dan is de soort uitsluitend in de tweede inventarisatieperiode genoteerd.

Onder de kilometerhok-kolommen verwijst een zeegroen blokje naar een waarneming uit het verslag van 1999. De sterretjes betekenen 'waargenomen in dit hok tijdens de periode 2014/2016', staat er een 'f' dan is de soort in deze periode met sporen (fertiel) aangetroffen.

RL is Rode Lijst-categorie (Ge = Gevoelig, Kw = Kwetsbaar, Be = Bedreigd)

Z is zeldzaamheidswaarde (a, z, zz, zzz = algemeen, vrij zeldzaam, zeldzaam, zeer zeldzaam)

Vergelijkingstabel van de mosseninventarisaties van Regte Heide&Riels Laag in 1999 en 2016

Wetenschappelijke naam	RL	Z	128/389	129/388	129/389	129/390	129/391	129/392	130/389	130/390	130/391	130/392	Nederlandse naam
Amblystegium serpens		a	f	f	f	f	f		*	f	f	f	Gewoon pluisdraadmos
Amblystegium varium		a	*		*							*	Oeverpluisdraadmos
Aneura pinguis		a							*	*			Echt vetmos
Atrichum tenellum		a			*				*			*	Klein rimpelmos
Atrichum undulatum		a	f	f	f	f	*		*	f	*	f	Groot rimpelmos
Aulacomnium androgynum		a	*	*	*	*	*		*	*	*	*	Gewoon knopjesmos
Aulacomnium palustre		a				*	*	*	*			*	Roodviltmos
Barbula convoluta		a			*	*			*	f		*	Gewoon smaragdsteeltje
Barbula convoluta var. sardoa												*	
Barbula unguiculata		a		*					*	*		*	Kleismaragdsteeltje
Brachythecium albicans		a		*		*			*	*	*	*	Bleek dikkopmos
Brachythecium rutabulum		a	*	*	*	f	f	*	*	*	f	f	Gewoon dikkopmos
Brachythecium salebrosum		a											Glad dikkopmos
Brachythecium velutinum		a											Fluweelmos
Bryoerythrophyllum recurvirostre		a				*							Oranjesteeltje
Bryum argenteum		a		*		*			*	*		f	Zilvermos
Bryum barnesii		a		*		*			*	f		*	Geelkorrelknikmos
Bryum bornholmense		zz				*							Aardappelknikmos
Bryum caespiticium		z											Zodeknikmos
Bryum capillare		a	*	f		f			*			*	Gedraaid knikmos
Bryum dichotomum		a		*		*			f	f		*	Grofkorrelknikmos
Bryum gemmiferum		a											Fijnkorrelknikmos
Bryum pallens		a								f			Rood knikmos
Bryum pseudotriquetrum		a			*	*	f			f			Veenknikmos
Bryum radiculosum		a					*						Muurknikmos
Bryum rubens		a		*	*	*			*	*		*	Braamknikmos
Bryum tenuisetum		a											Oranjeknokknikmos
Calliergon cordifolium		a			*	*						*	Hartbladig puntmos
Calliergonella cuspidata		a			*	*	f	*	*	*		*	Gewoon puntmos
Calypogeia arguta		z		*									Scheef buidelmos
Calypogeia fissa		a		*	*	*	*		*	*	*	*	Moerasbuidelmos
Calypogeia muelleriana		a	*	*	*	*			*	f			Gaaf buidelmos
Campylopus flexuosus		a	*	*		*			*	f		*	Boskronkelsteeltje
Campylopus introflexus		a	*	f	f	f	*	*	f	f	f	f	Grijs kronkelsteeltje
Campylopus pyriformis		a		f	*	*	*	*	*	*	*	*	Breekblaadje
Cephalozia bicuspidata		a		*			*		*	*	*	*	Gewoon maanmos
Cephalozia connivens	Kw	z		*		*							Glanzend maanmos

128/389	129/388	129/389	129/390	129/391	129/392	130/389	130/390	130/391	130/392	
Wetenschappelijke naam	RL	Z								Nederlandse naam
<i>Cephalozia macrostachya</i>	Be	zz	*			*				Aarmaanmos
<i>Cephaloziella divaricata</i>		a		*	*	*		*	f	Gewoon draadmos
<i>Cephaloziella hampeana</i>		zz		*						Grof draadmos
<i>Cephaloziella rubella</i>	Be	zz		*						Rood draadmos
<i>Ceratodon purpureus</i>		a	f	*	f	f		f	*	Gewoon purpersteeltje
<i>Cladopodiella fluitans</i>	Be	zz					*			IJl stompmos
<i>Cololejeunea minutissima</i>		zz			*					Dwergwratjesmos
<i>Cryphaea heteromalla</i>		a	f					f	f	Vliermos
<i>Dicranella cerviculata</i>	Kw	z					f			Kroppluisjesmos
<i>Dicranella heteromalla</i>		a	f	f	f	*	f	f	*	Gewoon pluisjesmos
<i>Dicranella staphylina</i>		a		*			*	*		Knolletjesgreppelmos
<i>Dicranoweisia cirrata</i>		a	f	f	f	f	*	f	f	Gewoon sikkelderretje
<i>Dicranum montanum</i>		a		*	*		*		*	Bossig gaffeltandmos
<i>Dicranum scoparium</i>		a	*	*	*	*	*	f	*	Gewoon gaffeltandmos
<i>Dicranum tauricum</i>		a			*		*			Bros gaffeltandmos
<i>Didymodon fallax</i>		a						f		Kleidubbeltandmos
<i>Didymodon rigidulus</i>		a			*		*	*	*	Broeddubbeltandmos
<i>Didymodon tophaceus</i>		a						f		Stomp dubbeltandmos
<i>Didymodon vinealis</i>		a							*	Muurdubbeltandmos
<i>Diplophyllum albicans</i>	Kw	z					*	*	*	Nerflevermos
<i>Ditrichum cylindricum</i>		a	*		*	*	*		*	Hakig smaltandmos
<i>Ditrichum heteromallum</i>		zz								Gebogen smaltandmos
<i>Drepanocladus aduncus</i>		a			*		*		*	Moerassikkelmos
<i>Drepanocladus polygamus</i>	Kw	z					*		*	Goudsikkelmos
<i>Eurhynchium striatum</i>		a	*	*	*	*	*	*	*	Geploid snavelmos
<i>Fissidens bryoides</i>		a								Gezoomd vedermos
<i>Fossombronina foveolata</i>		z			f		f	*		Grof goudkorrelmos
<i>Fossombronina wondraczekii</i>		zz			f		*			Gestekeld goudkorrelmos
<i>Frullania dilatata</i>		a	*	*	*	*	*	*	*	Helmroestmos
<i>Funaria hygrometrica</i>		a			f		f	f	f	Gewoon krulmos
<i>Grimmia pulvinata</i>		a		f	f		*	f	f	Gewoon muisjesmos
<i>Gymnocolea inflata</i>	Kw	z		*	*			f		Broedkelkje
<i>Herzogiella seligeri</i>		a						f	f	Geklauwd pronkmos
<i>Hypnum andoi</i>		a		*	*		*	*	*	Bosklauwtjesmos
<i>Hypnum cupressiforme</i>		a	*	f	f	f	*	f	*	Gesnaveld klauwtjesmos
<i>Hypnum jutlandicum</i>		a		*	*	f	f	*	*	Heideklauwtjesmos
<i>Jungermannia gracillima</i>		a		*			*			Lichtrandmos
<i>Kindbergia praelonga</i>		a	*	*	*	*	*	*	*	Fijn laddermos
<i>Kurzia pauciflora</i>		zz								Gewoon spinragmos
<i>Lepidozia reptans</i>		a		*					*	Neptunusmos
<i>Leptobryum pyriforme</i>		a					*	*		Slankmos
<i>Leptodictyum riparium</i>		a		*	*		*		f	Beekmos
<i>Leskea polycarpa</i>		a							f	Uiterwaardmos
<i>Leucobryum glaucum</i>		a	*	*	*		*			Kussentjesmos
<i>Lophocolea bidentata</i>		a		*	*	*	*		*	Gewoon kantmos
<i>Lophocolea heterophylla</i>		a	*	f	*	f	f	*	*	Gedrongen kantmos
<i>Lophocolea semiteres</i>		a		*	*	*	*	*	*	Gaaf kantmos
<i>Lophozia ventricosa</i>	Kw	z		*	*					Gewoon trapmos
<i>Marchantia polymorpha</i>		a	*	*	*		*	*	*	Parapluutjesmos
<i>Metzgeria fruticulosa</i>		z					*	*	*	Blauw boomvorkje
<i>Metzgeria furcata</i>		a	*	*	*	*	*	*	*	Bleek boomvorkje
<i>Metzgeria temperata</i>	Ge	zzz							*	Ruig boomvorkje
<i>Mnium hornum</i>		a	*	*	*	*	f	f	f	Gewoon sterrenmos

128/389	129/388	129/389	129/390	129/391	129/392	130/389	130/390	130/391	130/392	
Wetenschappelijke naam	RL	Z								Nederlandse naam
Nardia scalaris	Be	zz								Echt vleugelmos
Odontoschisma sphagni	Kw	z		*				*		Veendubbeltjesmos
Orthodontium lineare		a	f	f	f	f	f		*	Geelsteeltje
Orthotrichum affine		a	f	f	f	f	*		f	Gewone haarmuts
Orthotrichum anomalum		a			*			f	f	Gesteelde haarmuts
Orthotrichum diaphanum		a	*	f	*	*	f		f	Grijze haarmuts
Orthotrichum lyellii		a	*	*	*	*	*	*	*	Broedhaarmuts
Orthotrichum pulchellum		a								f
Orthotrichum striatum		a				f			f	Gladder haarmuts
Oxyrrhynchium hians		a					*			Kleisnavelmos
Oxyrrhynchium speciosum		a	f							Moerassnavelmos
Pellia endiviifolia		a	*							Gekroesd plakkaatmos
Pellia epiphylla		a		f	*	*	*	f	f	Gewoon plakkaatmos
Phaeoceros carolinianus		z					f			Geel hauwmos
Philonotis fontana		a	*	*	*					Beekstaartjesmos
Philonotis fontana var. caespitosa				*						
Philonotis fontana var. fontana					f	*				
Plagiomnium affine		a		*			*			Rond boogsterrenmos
Plagiomnium undulatum		a					*			Gerimpeld boogsterrenmos
Plagiothecium denticulatum var. denticulatum			*	*	*			f	*	
Plagiothecium denticulatum var. undulatum			*		*					
Plagiothecium laetum		a		*	*	*	*		f	Krom platmos
Plagiothecium nemorale		a			*				*	Groot platmos
Plagiothecium undulatum		a					*		*	Gerimpeld platmos
Pleurozium schreberi		a		*	*	*	*	*	*	Bronsmos
Pogonatum aloides		z								Gewone viltmuts
Pogonatum nanum		zz								Kleine viltmuts
Pohlia annotina		a	*	*			*	*		Gewoon broedpeerms
Pohlia bulbifera		z								Bolletjespeerms
Pohlia flexuosa		zz					*			Draadjespeerms
Pohlia nutans		a	f	f	*	f		f	f	Gewoon peerms
Pohlia wahlenbergii		z			*				*	Bleek peerms
Polytrichum commune var. commune			*	*	*	*		*	*	
Polytrichum commune var. perigoniale				*	f		f	*	*	*
Polytrichum formosum		a	*	f	f	*	f	*	*	Fraai haarmos
Polytrichum juniperinum		a	*	*		*	*	*	f	Zandhaarmos
Polytrichum longisetum		a			*	*				Gerand haarmos
Polytrichum piliferum		a		*	*	*		f	*	Ruig haarmos
Pseudocrossidium hornschurchianum		a					*	*		Spits smaragdsteeltje
Pseudoscleropodium purum		a	*	*	*	*	*	*	*	Groot laddermos
Pseudotaxiphyllum elegans		a	*	*	*		*	*	*	Gewoon pronkmos
Radula complanata		a	*	*	*		*	f	*	Gewoon schijfjesmos
Rhynchostegium confertum		a	f	f		f	*	f	f	Boomsnavelmos
Rhynchostegium murale		a			f					Muursnavelmos
Rhytidiadelphus loreus		a			*					Riempjesmos
Rhytidiadelphus squarrosus		a	*	*	*	*	*	*	*	Gewoon haakmos
Rhytidiadelphus triquetrus		z	*				*			Pluimstaartmos
Riccardia chamedryfolia		a					*			Gewoon moerasvorkje
Riccardia incurvata		z					*			Hol moerasvorkje
Riccia fluitans		a	*							Gewoon watervorkje
Riccia sorocarpa		a	*							Klein landvorkje
Schistidium crassipilum		a			*			f		Muurachterlichtmos
Sphagnum compactum	Kw	z		*		*	*	*	*	Kussentjesveenmos

			128/389	129/388	129/389	129/390	129/391	129/392	130/389	130/390	130/391	130/392	
Wetenschappelijke naam	RL	Z											Nederlandse naam
Sphagnum cuspidatum		a		*	*	*	f		*	*	*		Waterveenmos
Sphagnum denticulatum		a	*	*	*	*	f	*	*	*	*	*	Geoord veenmos
Sphagnum fallax		a			*	*	*		*				Fraai veenmos
Sphagnum fimbriatum		a		*	*	*	*	*	f				Gewimperd veenmos
Sphagnum molle	Kw	zz		*	*	*	*		*				Week veenmos
Sphagnum palustre		a			*	*	*	*	*			*	Gewoon veenmos
Sphagnum papillosum	Kw	z			*	*	*	*				*	Wrattig veenmos
Sphagnum squarrosum		a				*	*	*				*	Haakveenmos
Sphagnum subnitens	Kw	z				*	*	*				*	Glanzend veenmos
Sphagnum tenellum	Kw	z			f	*			f		f		Zacht veenmos
Straminergon stramineum	Kw	z							*				Sliertmos
Syntrichia papillosa		a		*						*	*	*	Knikkersterretje
Syntrichia ruralis var. calcicola		a				*						*	Klein duinsterretje
Tetraphis pellucida		a		f	f	*			*			*	Viertandmos
Thuidium tamariscinum		a		*	*	*			*	*		*	Gewoon thujamos
Tortula muralis		a		*		*	f			f	f	f	Muursterretje
Ulota bruchii		a	f	f	f	f	f		f	f	f	f	Knotskroesmos
Ulota crispa		a	f	f	f	f	f		f	f	f	f	Trompetkroesmos
Warnstorfia exannulata	Kw	zz			*		*	*					Geveerd sikkelmos
Warnstorfia fluitans		a		*			f						Vensikkelmos
Zygodon conoideus		a										*	Staaftjesiepenmos
Zygodon viridissimus var. viridissimus		a										*	Echt iepenmos

Literatuur

Bouman, A.C., 2002. *De Nederlandse veenmossen. Flora en verspreidingsatlas van de Nederlandse Sphagnopsida*. Bryologische en Lichenologische Werkgroep van de KNNV & A.C. Bouman;

Buter, Chr. 1999. *De Mosflora van de Regte Heide en haar randgebieden. Nieuwkerk, Halve Maan, Ooijevaarsnest, Papenmoeren, Riels Hoefke en Riels Laag*. Mossenwerkgroep KNNV afd. Tilburg.

Gradstein, S.R. & H.M.H. van Melick, 1996. *De Nederlandse levermossen en hauwmossen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht;

Siebel, H.N., R.J. Bijlsma & L.B. Sparrius, 2012. *Basisrapport voor de Rode Lijst Mossen 2012*. Buxbaumiella 96: 1-75;

Siebel, H.N. & H.J. During, 2006. *Beknopte mosflora van Nederland en België*. KNNV Uitgeverij Utrecht.

Touw, A. & W.V. Rubers, 1989. *De Nederlandse Bladmossen*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.